

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Teze bakalářské práce

Státní rozpočet ČR a Lafferova křivka

Monika Kučerová

© 2015 ČZU v Praze

Souhrn

Cílem bakalářské práce „Státní rozpočet ČR a Lafferova křivka“ je vysvětlení pojmu státní rozpočet. Možné příčiny vzniku státního rozpočtu a v neposlední řadě charakteristika jednotlivých částí nezbytných k jeho vytvoření. Objasnění fungování Lafferovy křivky v krátkém a dlouhém období. V praktické části je provedena analýza tempa růstu příjmů a výdajů do státního rozpočtu v České republice mezi roky 2000 - 2013. Dále je blíže prozkoumána daň z příjmů fyzických osob a daň z přidané hodnoty, které jsou aplikovány na Lafferově křivce společně s vývojem daňových sazeb v podmínkách české ekonomiky v letech 2000 - 2013.

Klíčová slova: státní rozpočet, fiskální politika, Lafferova křivka, Česká republika, daň, vláda

Cíl práce

Cílem bakalářské práce je objasnit pojem státní rozpočet. V teoretické části práce budou složky státního rozpočtu rozděleny na příjmy a výdaje a následně charakterizovány. V neposlední řadě dojde k zaměření na saldo státního rozpočtu. Jako další cíl je seznámení s podstatou Lafferovy křivky, která se sestavuje z daňových výnosů a sazby daně.

Praktická část je zaměřena na vývoj salda státního rozpočtu prostřednictvím příjmů a výdajů v letech 2000 - 2013. Cílem bude popsat vývoj příjmů i výdajů v časové řadě čtrnácti let. Na základě dostupných dat bude graficky znázorněna Lafferova křivka, která promítne výnosy daně z příjmů fyzických osob a daně z přidané hodnoty v závislosti na vývoji daňových sazeb v české ekonomice mezi roky 2000 - 2013.

Metodika

V teoretické části práce budou pojmy definovány pomocí metody deskripce. Bude prováděno podrobné studium knižních podkladů, internetových zdrojů a různých publikací s danou problematikou.

V praktické části, na základě sekundárních dat přístupných na internetových stránkách Ministerstva financí České republiky, bude analyzován skutečný stav příjmů a výdajů státního rozpočtu v letech 2000 - 2013 a následně provedena absolutní a relativní diference těchto dat.

Z uvedených dat bude vypočítána bilance státního rozpočtu. Konkrétní hodnoty budou zaneseny do grafu a poté popsán skutečný vývoj salda v letech 2000 - 2013.

Lafferova křivka bude sestavována pomocí informací, které jsou dostupné na internetových stránkách Ministerstva financí. Poté bude zjištěn vývoj daňových sazeb daně z příjmů fyzických osob a daně z přidané hodnoty. Data budou nanášeny na bodový graf zvlášť pro daň z příjmů fyzických osob a pro daň z přidané hodnoty. Výsledkem bude grafický vývoj výnosů v závislosti na daňových sazbách v letech 2000 – 2013.

Úvod

Státní rozpočet je peněžní fond, prostřednictvím kterého občané čerpají různé příspěvky, dotace a jiné. Zároveň každý výdělečně činný člověk, na území České republiky, do státního rozpočtu přispívá ze své mzdy, platu nebo jiné činnosti. Má tedy dvě hlavní složky, příjmy a výdaje. Příjmy do státního rozpočtu z největší části tvoří vybrané daně. Výdaje ze státního rozpočtu nejvíce podporují občany prostřednictvím sociálního zabezpečení. Porovnáním těchto složek zjistíme saldo neboli bilanci státního rozpočtu. Existují 3 možnosti, ve kterých se bilance může nacházet. Když se příjmy rovnají výdajům (více teoretická představa než reálná), znamená to vyrovnané saldo státního rozpočtu. V případě, kdy výdaje převyšují příjmy, stát má deficitní saldo. Třetí možností jsou příjmy vyšší než výdaje, tím vzniká přebytek státního rozpočtu. Stát má dvě možnosti, jak řešit deficitní rozpočet. Jednou z nich je omezit výdaje. Na straně druhé zvýšit příjmy, což by znamenalo vyšší daňové sazby. Vláda vzniklou situaci nejčastěji řeší zvýšením daní, například DPH. Tuto skutečnost dokážeme vyjádřit pomocí makroekonomického modelu, tzv. Lafferovy křivky.

Lafferova křivka je sestavována na základě výnosů z daní za určité období v závislosti na vývoji daňové sazby za stejnou časovou řadu. Sestavením křivky dokážeme zjistit Lafferův bod, který nám říká, od jaké daňové sazby začnou výnosy klesat. Je patrné, že při 100% daňové sazbě nikdo nebude pracovat, případně nepřizná své příjmy. Tím vznikají daňové úniky a výnosy se dostanou na nulovou hodnotu. Křivka se snaží ukázat, že zvýšením daní automaticky nedojde k většímu objemu příjmů. Naopak za situace, kdy se daňová sazba sníží, výnosy mohou stále vykazovat rostoucí charakter. O konceptu Lafferovy křivky mnozí ekonomové pochybují a vyvracejí její teorii. Existuje však mnoho studií, které ji podporují a snaží se prokázat její aplikovatelnost.

Závěr

Cílem teoretické části práce bylo vysvětlit pojem státní rozpočet. Další částí bylo podrobně popsat příjmy státního rozpočtu a konkrétní daně, které jsou jejich součástí. Jako druhou složkou, která tvoří státní rozpočet, jsou výdaje. Poslední kapitolou v teoretické části byla Lafferova křivka, u které byla popsána její postata a fungování.

Dle praktické části je patrné, že náš stát dlouhodobě zvyšuje příjmy, ale zároveň i výdaje. Do příjmů nejvíce zahrnujeme daně, a právě proto jsem se rozhodla analyzovat dvě konkrétní. Podrobněji byla zkoumána daň z příjmů fyzických osob a daň z přidané hodnoty. Po provedení analýzy bylo zjištěno, že DPH roste v průměrném tempu 3,5 %. Zato DzPFO stoupá mnohem rychleji, zde je průměrné tempo růstu 11 %.

Také byly sledovány výdaje, které mají rostoucí charakter. Mezi roky 2008 – 2009 jsme zaznamenali velký skok. Nastala situace, kdy výdaje z velké části převýšily příjmy. Toto období nazýváme hospodářskou krizí. Příznivý úkaz máme již v dalším roce, kdy deficit klesl a do této chvíle stále klesá.

Lafferova křivka je sestavována na základě výnosů z příjmů a daňové sazby. K jejímu sestavení byly použity výnosy z daní z příjmů fyzických osob a výnosy z daně z přidané hodnoty v závislosti na příslušné daňové sazbě. Ve chvíli, kdy byly tyto hodnoty promítnuty na bodovém grafu a vytvořena Lafferova křivka, zaznamenali jsme rostoucí charakter. Samozřejmě, daňová sazba není tak vysoká, aby dosáhla Lafferova bodu, což znamená, že se výnosy pořád zvyšují.

Seznam použité literatury

BRČÁK, Josef a Bohuslav SEKERKA. Makroekonomie. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 292 s. ISBN 9788073802455.

HOLMAN, Robert. *Ekonomie*. 3. aktualiz. vyd. Praha: C.H. Beck, 2002, xxii, 714 s. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 8071796816.

PEKOVÁ, Jitka. Veřejné finance: úvod do problematiky. 4., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: ASPI, 2008, 579 s. ISBN 978-80-7357-358-4.

MANKIW, N. Zásady ekonomie. 1. vyd. Praha: Grada, 1999, 763 s. ISBN 80-7169-891-1.

STRECKOVÁ, Yvonne. Veřejná ekonomie pro školu i praxi. Vyd. 1. Praha: Computer Press, 1998, xii, 214 s. ISBN 80-7226-112-6.